

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO  
MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01516 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225/219 1152, el. p. smmin@smsm.lt, http://www.smsm.lt.  
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.  
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2023- Nr.

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2017 M. KOVO 1 D. NUTARIMO  
NR. 149 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO  
ĮGYVENDINIMO“ PAKEITIMO PROJEKTO**

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija teikia papildytą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo gyvendinimo“ pakeitimo projektą (toliau – Projektas), kurį sudaro dvi dalys (toliau – Projektas Nr. 1 ir Projektas Nr. 2).

Projektas Nr. 1.

Projekto Nr. 1 tikslas – pakeisti Valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos aprašą, užtikrinant nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojusioje Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 76 straipsnio 1 dalies 4 punkto redakcijoje numatytą aukštojo mokslo socialinės dimensijos plėtros priemonių įgyvendinimą; numatyti galimybę Lietuvos Respublikos aukšto meistriškumo sportininkams, baigusiems pirmos pakopos studijas, ir aukšto meistriškumo baleto artistams ir šokėjams, iš karto po mokyklos baigimo dirbantiems ar dirbusiems Lietuvos profesionaliojo scenos meno įstaigose (Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre, Kauno ir Klaipėdos valstybiniuose muzikiniuose teatruose, Kauno šokio teatre „Aura“, Valstybiniame Lietuvos dainų ir šokių ansamblyje „Lietuva“, Šeiko šokio teatre ir kt.), būti atleistiems nuo pagal vieną pirmos pakopos studijų sutartį gautų paskolų studijų kainai sumokėti ir dalinėms studijoms pagal tarptautines (tarpžinybines) sutartis ar jų dalies grąžinimo.

Projektas Nr. 2.

Pagal Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 46, 59, 74, 75, 75<sup>1</sup>, 75<sup>2</sup>, 75<sup>3</sup>, 76, 77, 82, 83 straipsnių pakeitimo, 9 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir įstatymo papildymo 76<sup>1</sup>, 76<sup>2</sup>, 83<sup>1</sup> straipsniais įstatymo Nr. XIV-654 (toliau – Įstatymas Nr. XIV-654) 16 straipsnio 6 dalį ir Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 4, 10, 11, 15, 27, 28, 35, 38, 39, 48, 52, 53, 56, 58, 60, 65, 66, 67, 69, 71, 72, 72<sup>1</sup>, 75<sup>3</sup>, 77, 85 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 64<sup>1</sup> straipsniu įstatymo Nr. XIV-1257 (toliau – Įstatymas Nr. XIV-1257) 29 straipsnio 7 dalį Vyriausybė ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministras iki šių įstatymų įsigaliojimo priima šių įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus.

Pažymėtina, kad, vadovaujantis Įstatymo Nr. XIV-654 nuostatomis, nuo 2024 m. sausio 1 d. vietoj palyginamojo ekspertinio mokslo ir studijų institucijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros vertinimo bus atliekamas ekspertinis universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros vertinimas, o vietoj kiekvienais metais atliekamo universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos vertinimo bus atliekamas formalusis mokslo ir studijų institucijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos vertinimas.

Siekiant mažinti Vyriausybei administracinę naštą, Projektu Nr. 2 siūloma Vyriausybei suteikti įgaliojimus švietimo, mokslo ir sporto ministrui priimti įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus.

### **Projektu sprendžiama problema**

#### **Projektas Nr. 1.**

Pritarus Projektu Nr. 1 siūlomiems pakeitimams, paskolų studentams suteikimas ir grąžinimas taptų labiau prieinamas studijuojantiems aukštosiose mokyklose, būtų įtvirtintos saugesnės sąlygos studentui. Studijų metu ar iš karto po studijų baigimo studentas galėtų daugiau dėmesio skirti studijoms, o ne priimtiems finansiniams įsipareigojimams – paskolos grąžinimui. Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu galiojančios Valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos aprašo nuostatos numato, kad studijų metu palūkanos už studentą, jam pateikus prašymą, gali būti apmokamos iš valstybės lėšų ir šiuo metu palūkanos valstybės lėšomis apmokamos apie 95 proc. studijų kainai paskolas pasiėmusių studentų. Projekte Nr. 1 siūloma palengvinti šį procesą – atsisakyti studentui pareigos prašyti apmokėti jo studijų metu palūkanas valstybės lėšomis ir palūkanas apmokėti visiems studentams, kuriems skirta valstybės remiama paskola studijų kainai apmokėti, išskyrus tiems, kurie pateiktų prašymą Valstybiniam studijų fondui (toliau – Fondas) ir patys atsisakytų palūkanų apmokėjimo valstybės lėšomis.

Projektu Nr. 1 siūloma paskolos grąžinimo atidėjimo galimybę susieti ne tik su asmens mėnesinėmis pajamomis, bet ir su gavėjo socialine būkle. Šiuo metu paskolos grąžinimą galima atidėti 1 metų laikotarpiui, jei asmens pajamos per mėnesį vienam šeimos nariui buvo ne daugiau kaip 235,5 Eur. Siūlomas kriterijaus pakeitimas, tikėtina, būtų socialiai teisingesnis, susietas su asmens realiai įvertinta finansine situacija, praplėstų paskolas pasiėmusių asmenų ratą, kurie, susidūrę su finansiniais sunkumais ir laikinai negalintys mokėti paskolos grąžinimo įmokų, galėtų pasinaudoti lengvata ir atidėti paskolos grąžinimą.

Užtikrinant Valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos aprašo (žemesnės galios teisės akto) nuostatų atitikimą ir suderinamumą su Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 9 straipsnyje nustatytais biudžetinės įstaigos vadovo, kaip vienasmenio biudžetinės įstaigos valdymo organo, pareigomis, įskaitant tik vadovui įstatyme nustatytą pareigą užtikrinti biudžetinės įstaigos racionalų ir taupų lėšų bei turto naudojimą. Projektu Nr. 1 siūloma perduoti Fondo – biudžetinės įstaigos, administruojančios finansinę paramą studentams, – direktoriui vykdyti šiuo metu Fondo valdybai pavestas funkcijas: atlikti valstybės biudžeto lėšų, kuriomis disponuoja Fondas paskirstymą paskolų palūkanoms apmokėti ir valstybės įsipareigojimams pagal valstybės garantiją ar kitiems įsipareigojimams vykdyti, priimti sprendimus dėl lėšų iš grąžinamų paskolų, palūkanų ir delspinigių, kitų nebiudžetinių lėšų naudojimo, taip atsisakant funkcijų dubliavimo.

Projektu Nr. 1 siūloma numatyti galimybę papildomai paskolų gavėjų grupei – Lietuvos Respublikos aukšto meistriškumo sportininkams, baigusiems pirmos pakopos studijas, ir aukšto meistriškumo baleto artistams ir šokėjams, iš karto po mokyklos baigimo dirbantiems ar dirbusiems Lietuvos Respublikos profesionaliojo scenos meno įstaigose (Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre, Kauno ir Klaipėdos valstybiniuose muzikiniuose teatruose, Kauno šokio teatre „Aura“, Valstybiniame Lietuvos dainų ir šokių ansamblyje „Lietuva“, Šeiko šokio teatre ir kt.), būti atleistiems nuo pagal vieną pirmos pakopos studijų sutartį gautų paskolų studijų kainai sumokėti ir dalinėms studijoms pagal tarptautines (tarpžinybines) sutartis ar jų dalies grąžinimo, taip skatinant aukšto meistriškumo sportininkus siekti dvikryptės karjeros, taip pat motyvuoti baleto artistus ir šokėjus, siekiant juos integruoti į darbo rinką baigus sportininko, baleto artisto ir šokėjo karjerą.

#### **Projektas Nr. 2.**

Pagal Įstatymo Nr. XIV-654 7 straipsniu keičiamo 75<sup>2</sup> straipsnio 4, 5, 6 dalis formaliojo vertinimo kriterijų svorio koeficientus tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, atsižvelgdama į Lietuvos mokslo tarybos siūlymą. Duomenis, kurių reikia siekiant atlikti šio straipsnio 1–3 dalyse

nurodytus vertinimus, mokslo ir studijų institucijos teikia Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ekspertinį vertinimą, meno veiklos ekspertinį vertinimą ir formalųjį vertinimą Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka atlieka Lietuvos mokslo taryba.

Vadovaujantis Įstatymo Nr. XIV-654 8 straipsniu keičiamo 75<sup>3</sup> straipsnio 1 dalimi universitetams ir mokslinių tyrimų institutams valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšos kiekvienais metais skirstomos moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai pagal mokslo sritis ir meno veiklai. Šį skirstymą atlieka Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, atsižvelgdama į Lietuvos mokslo tarybos siūlymą. Pagal to paties keičiamo straipsnio 6 dalį valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšų skirstymas mokslo ir studijų institucijų moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, meno veiklai plėtoti detalizuojamas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos tvirtinamame tvarkos apraše, o pagal 7 dalį – valstybės biudžeto bazinio finansavimo lėšas moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, meno veiklai plėtoti institucijoms pirmiems metams skiria Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, atsižvelgdama į universitetų ir mokslinių tyrimų institutų ekspertinio vertinimo rezultatų vidurkį, o vėlesniais metais skiria skatinamojo finansavimo lėšas pagal formaliojo vertinimo rezultatus, atsižvelgdama į Lietuvos mokslo tarybos siūlymą.

Pagal Įstatymo Nr. XIV-1257 12 straipsniu keičiamo Mokslo ir studijų įstatymo 52 straipsnio 9 dalį (įsigalioja 2029 m. sausio 1 d.) universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos lygis yra nustatomas atliekant šio įstatymo 75<sup>1</sup> straipsnio 2 dalyje nurodytą kas penkerius metus atliekamą ekspertinį mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos vertinimą Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Kolegijų taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros lygis yra nustatomas atliekant kas 5 metus vykdomą ekspertinį taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos vertinimą, remiantis taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos kokybės, ekonominio ir socialinio poveikio, veiklos perspektyvumo kriterijais, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Švietimo, mokslo ir sporto ministras Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka gali nustatyti vienoje ar keliuose mokslo ir studijų institucijose tos mokslo (meno) krypties mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos stiprinimo priemones.

## **Nutarimo projekto rengimą paskatinusios priežastys**

### **Projektas Nr. 1.**

Vyriausybės strateginės analizės centro parengtoje analizėje „Lietuvos studijų būklė 2022“ (žr. [https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2022/12/Lietuvos-studiju-bukle\\_2022.pdf](https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2022/12/Lietuvos-studiju-bukle_2022.pdf)) konstatuota, kad: mažų pajamų šeimų moksleiviai į aukštąsias mokyklas įstoja rečiau; Lietuvoje studentai visu mokslo metų laikotarpiu dirba dažniau ir darbui skiria daugiau valandų nei vidutiniškai pagal tarptautinio tęstinio *Eurostudent* projekto tyrime dalyvaujančių šalių duomenis, ir tai turi neigiamos įtakos studentų studijų kokybei; atotrūkis tarp išlaikiusių tris valstybinius brandos egzaminus mažas pajamas ar specialiųjų poreikių turinčių moksleivių ir kitų moksleivių – didelis ir augantis. 2021 m. tris į valstybės finansuojamą vietą pretenduoti reikalingus valstybinius brandos egzaminus išlaikė 14 proc. moksleivių turėjusių dėl pagrindinės negalios kylančių specialiųjų poreikių.

Galiojantis Valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos aprašas nustato, kad paskolos grąžinimo pradžia – po 12 mėnesių nuo paskolos sutartyje nurodytos pradinės studijų pabaigos datos. Atsižvelgiant į tai, kad dauguma studentų būna įsidarbinę praėjus 2 metams po studijų baigimo ir gauna nuolatinės pajamas (žr. Vyriausybės strateginės analizės centro parengtą analizę „Lietuvos studijų būklė 2022“), siekiant, kad valstybė sudarytų palankesnes sąlygas buvusiems studentams pradėti savarankišką gyvenimą, sumažintų studentų studijų metu prisiimamą finansinę riziką bei suteiktų pereinamuoju laikotarpiu finansinę pagalbą, Projektu Nr. 1 siūloma prailginti paskolos grąžinimo pradžią terminą nuo 12 iki 24 mėnesių, o taip pat nustatyti palūkanų apmokėjimą valstybės lėšomis minėtu laikotarpiu.

Pritarus Projektu Nr. 1 siūlomiems pakeitimams, paskolų studentams suteikimas ir gražinimas taptų labiau prieinamas studijuojantiems aukštosiose mokyklose, o aukšto meistriskumo sportininkai, taip pat aukšto meistriskumo baletų artistai ir šokėjai turėtų palankesnes sąlygas įgyti aukštojo mokslo kvalifikaciją, kuri užtikrintų vienodas konkurencines sąlygas darbo rinkoje.

Poreikis finansuoti aukštojo mokslo studijas sportininkams pagrįstas europiniu kontekstu, nes Europos Komisija gairėse dėl dvikryptės sportininkų karjeros<sup>1</sup> (toliau – EK gairės) rekomenduoja pagal galimybes skatinti Europos Sąjungos šalyse narėse dvikryptę sportininkų karjerą (*angl. Dual Career in Sport*), kuri suprantama kaip sporto ir švietimo derinys įvairiose srityse, labiausiai akcentuojant švietimą ir išsilavinimą kaip pagrindą tolesniam sportininko gyvenimui baigus sportinę karjerą.

Atsižvelgiant į minėtą rekomendaciją, Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos projekto „*Fizinį aktyvumą, įtraukti ir aukštą meistriskumą užtikrinanti sporto sistema*“ yra įtvirtintas veiksmas „*1.10.8. Parengti ir priimti teisės aktus, reikalingus aukšto meistriskumo sportininkų dvigubos karjeros sistemos modeliui sukurti ir įtvirtinti*“. Juo siekiama palengvinti Lietuvos aukšto meistriskumo sportininkų, tarptautinėje sporto arenoje atstovaujančių Lietuvos valstybę, integraciją į darbo rinką vienodomis konkurencingomis sąlygomis su kitais išsilavinusiais asmenimis.

Taip pat, remdamasi EK gairėmis, švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu sudaryta darbo grupė 2022 m. įvertino sąlygas skatinti Lietuvos sportininkų dvikryptę karjerą ir parengė Lietuvos dvikryptės sportininkų karjeros modelio gaires (toliau – LT modelio gairės), kurios yra pagrindas kurti nacionalinį kompleksinį dvikryptės sportininkų karjeros modelį. LT modelio gairėse išskiriamos 36 gairės (priemonės) pagal 8 sritis: 1) tarpsektorinio tarpžinybinio požiūrio nacionaliniu lygmeniu poreikis; 2) sportas; 3) švietimas; 4) užimtumas; 5) sveikata; 6) finansinės paskatos sportininkams; 7) Europos dvikryptės karjeros sporte aspektas; 8) sklaida, stebėseną, vertinimas. Viena iš šių priemonių numato finansines valstybės paskatas studijuojantiems aukšto meistriskumo sportininkams, siekiant palengvinti jų siekį įgyti išsilavinimą sportavimo metu ir lengviau įsiliesti į darbo rinką baigus sportinę karjerą. Lietuvoje dvikryptė sportininkų karjera suprantama kaip įsiliėjimas į bet kurią aukštojo mokslo sritį, o vėliau – į bet kurios srities darbo rinką. Šia priemone valstybės pagalba yra numatyta padengiant studijų paskolą studijuojantiems aukšto meistriskumo sportininkams.

Pažymėtina, kad aukšto meistriskumo sportininkai yra socialiai jautri grupė asmenų, kuri jaunystėje skiria didžiąją savo laiko dalį sportinėms pergalėms siekti olimpinėse, paralimpinėse žaidynėse, pasaulio ir Europos čempionatuose ir kt. aukščiausio lygio sporto varžybose. Treniruodamiesi kasdien po du kartus, reguliariai dalyvaudami sporto stovyklose ir varžybose, reabilitacijos ir atsigavimo procedūrose jie dažniausiai fiziškai nespėja skirti pakankamai laiko pamokoms lankyti, todėl nukenčia jų akademiniai pasiekimai ir dėl to jiems tampa sunkiau įstoti į valstybės finansuojamas studijų vietas aukštosiose mokyklose, o finansuoti studijas nuosavomis lėšomis dažnai negali, nes dėl sportavimui skiriamo laiko neturi galimybių dirbti ir gauti pajamų. Nors dalis aukšto meistriskumo sportininkų gauna valstybės stipendiją, tačiau jos dydis yra nepakankamas ir nesuteikia ilgalaikio pagrindo savarankiškam gyvenimui ir mokamoms studijoms, nes stipendija mokama tik apibrėžtą laiką, pasiekus atitinkamą laimėjimą, ir nutraukiama jo pakartotinai nepasiekus.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad aukšto meistriskumo sportininko karjera vidutiniškai trunka nuo 10 iki 25 ar daugiau metų (priklausomai nuo sporto šakos), todėl Lietuvoje neįgyvendinama dvikryptė sportininko karjeros programa arba ilgalaikės motyvacinės sistemos stoka paskatina dalį sportininkų baigti karjerą anksčiau, nei pats sportininkas norėtų. Papildomos motyvacinės

<sup>1</sup> EU Guidelines on Dual Careers of Athletes. Recommended Policy Actions in Support of Dual Careers in High-Performance Sport. Approved by the EU Expert Group "Education and Training in Sport" at its meeting in Poznan on 28 September 2012.

priemonės, suteikiančios galimybę sportuojant siekti ir išsilavinimo, užtikrintų geresnę sportininkų integraciją į darbo rinką baigus sportinę karjerą. Problema aktuali visoms sporto šakoms Lietuvoje. Neretai, baigęs sėkmingą sportininko karjerą, vidutiniškai 35-erių metų sportininkas (20 metų skyręs sportui ir atstovavęs Lietuvai tarptautinėse varžybose) neturi išsilavinimo ir specialybės, kartais jis jau būna sukūręs šeimą, augina vaikus ir yra paliekamas tolimesnei savarankiškai integracijai į darbo rinką. Šiuo metu galimybės derinti studijas ir treniruotes Lietuvoje sunkiai įgyvendinamos, lyginant su kitomis pasaulio valstybėmis, su kuriomis tenka varžytis dėl medalių. Pvz., Jungtinėse Amerikos Valstijose aukšto meistriškumo sportininkai motyvuojami studijuoti, universitetams apmokant jų bendrabučio išlaidas, skiriant stipendiją, taikant lanksčią studijų ir socialinių garantijų bei aprūpinimo programą. Lietuvoje aukšto meistriškumo sportininkui, studentui, dalį dienos skiriančiam mokymuisi, o kitą – dviem treniruotėms, nepakanka laiko per parą dirbti, kad užsitikrintų minimalų finansinį pagrindą, t. y. sumokėtų už studijas, bendrabutį, paslaugas, gautų socialines garantijas ar paskolą. Sporto ir studijų derinimas, aukštųjų mokyklų dėmesys sportui ir fiziniam aktyvumui, atstovavimas universitetui Lietuvoje dar nėra pakankamai vertinamas ir tai turi neigiamą įtaką siekiant ir sporto karjeros, ir studijų, būtinybei esant pasirinkti vieną iš dviejų.

Svarbu ir tai, kad sportininkai dažnai patiria traumas, dėl kurių gali negrįžtamai nutrūkti jų sportinė karjera ir tuo pačiu pagrindinis pajamų šaltinis (gaunantiems stipendiją), todėl toks asmuo nebegali užsiimti jokia kvalifikuota profesine veikla.

Siūlomą paskolos gavėjų grupę, pasiūlytą Nacionalinės sportininkų asociacijos ir kuriai pritarė darbo grupė dėl pasiūlymų dvikryptės sportininkų karjeros modeliui sukurti parengimo, sudaro jaunių ar jaunimo amžiaus grupių pasaulio čempionato 1–8 vietų, Europos jaunių ar jaunimo amžiaus grupių Europos čempionato 1–6 vietų laimėtojai ir visų amžiaus grupių valstybės stipendijai gauti reikalavimus atitinkantys sportininkai. Jaunių ir jaunimo amžius pasirinktas todėl, kad šiose grupėse pasaulio čempionatuose iškovotos 1–8 vietos ar 1–6 vietos Europos čempionatuose rodo jaunųjų sportininkų potencialą tapti elitiniais sportininkais ir pasiekti aukščiausių sportinių laimėjimų suaugusiųjų amžiaus grupėje, taip pat sudaro prielaidas išlaikyti sporte perspektyvius sportininkus ir siekti Sporto plėtros programoje nustatyto sportininkų skaičiaus tarptautinėse varžybose: olimpiečių: vasaros – 100 (2028 m.), žiemos – 16 (2030 m.); paralimpiečių: vasaros – 20 (2028 m.), žiemos – 5 (2030 m.); kurčiųjų: vasaros – 60 (2029 m.), žiemos – 5 (2027 m.). Minėtų amžiaus grupių jaunieji sportininkai, nors ir pasiekę laimėjimų tarptautinėse aukšto meistriškumo varžybose, dar nebūna užsitikrinę pakankamos finansinės paramos, kuri leistų savarankiškai save išlaikyti ir padengti studijų įmokas. Jaunių ir jaunimo amžiaus grupių aukšto meistriškumo sportininkams dažnai tenka rinktis, ar toliau tęsti sportininko karjerą ir siekti aukščiausių laimėjimų sporte, ar nutraukti sportinę karjerą ir studijų metais pradėti dirbti, kad galėtų padengti ne tik pragyvenimo, bet ir studijų išlaidas. Įgyvendinus siūlomas finansines paskatas, aukšto meistriškumo sportininkams būtų sudarytos sąlygos rinktis norimas studijas (ne tik tas, kur galėtų studijuoti valstybės finansuojamose vietose), taip šalia sportinės karjeros padedant pagrindą ir kitai profesijai. Nuo paskolos būtų atleidžiami tie sportininkai, kuriuos rengiantis juridinis asmuo turi teisę gauti valstybės biudžeto lėšų aukšto meistriškumo sporto programai ir ją gyvendina. Šį faktą nurodo Nacionalinė sporto agentūra pažymos Valstybiniam studijų fondui (toliau – Fondas) pateikimo metu, sportininkui pasikreipus į Fondą dėl atleidimo nuo paskolos.

Šiuo metu tikslinę aukšto meistriškumo sportininkų grupę, kuri atitiktų reikalavimus gauti valstybės remiamą paskolą, sudaro 288 sportininkai. Iš jų 61 asmuo studijuoja aukštosiose mokyklose, 17-ai sąraše esančių asmenų 2023 m. ten nepavyko įstoti. Iš 61 studijuojančio sportininko 44 studijuoja pirmosios pakopos studijose (18 – sporto krypties ar pagal dalyko pedagogikos programas, 26 – pagal kitas studijų programas), 5 sportininkai mokosi profesinio mokymo įstaigose. 18 studijuojančių asmenų studijuoja valstybės nefinansuojamose vietose, iš jų 1 yra paėmęs paskolą studijoms, kiti 17 sportininkų moka už mokymąsi nuosavoms lėšomis. Pagal dabartinius duomenis, daugiau kaip 200 tikslinės grupės asmenų galėtų būti potencialiais pretendентаis siekiant aukštojo mokslo išsilavinimo. Profesinio mokymo kvalifikaciją turintys

sportininkai taip pat turėtų teisę į valstybės apmokamą paskolą studijoms, siekiant palengvinti jiems sąlygas integruotis į aukštesnės kvalifikacijos reikalaujančio darbo rinką. Daroma prielaida, kad siūloma nauja finansinė iniciatyva paskatins siekti aukštojo išsilavinimo daugiau tikslinės grupės sportininkų, todėl prognozuojama, kad į atleidimą nuo studijų paskolos kasmet galėtų pretenduoti apie 15 aukšto meistriškumo sportininkų.

Taip pat svarbu tai, kad nuo paskolos grąžinimo atleidžiamas sportininkas privalo turėti Lietuvos Respublikos pilietybę sportinio laimėjimo metu ir kreipimosi dėl atleidimo nuo studijų paskolos metu, taip pat pasiekęs sportinį laimėjimą atstovaudamas Lietuvai. Jei studijavimo metu sportininkas praranda teisę į iškovotą laimėjimą (paaiškėja dopingo vartojimo atvejis ar pan.), ši aplinkybė kartu su kita informacija dėl asmens atitikties tikslinės grupės reikalavimams nurodoma Nacionalinės sporto agentūros prie Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos išduotoje pažymoje Fondui, kai pabaigęs studijas asmuo pateikia prašymą dėl studijų paskolos apmokėjimo. Paaiškėjus, kad studijavimo metu sportininkas nebeatitinka reikalavimų, pvz., iš jo atimamas laimėjimas dėl dopingo vartojimo), jis praranda ir teisę į atleidimą nuo paskolos. Taip pat pažymėtina, kad nuo studijų paskolos galės būti atleistas sportininkas, pasiekęs laimėjimą nuo 2019 m. sausio 1 d., atsižvelgiant į tai, kad nuo minėtų metų naujos redakcijos Sporto įstatyme įsigaliojo kriterijai, kuriuos atitinkantis juridinis asmuo turi teisę gauti valstybės biudžeto lėšų aukšto meistriškumo sporto programai įgyvendinti.

Aukšto meistriškumo baletų artistai ir šokėjai, baigę Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos Baletų skyrių, Kauno Miko Petrausko scenos menų mokyklos šokio skyrių ar kitą šalies ar užsienio choreografijos mokyklą, išsyk po mokyklos dirba Lietuvos profesionaliojo scenos meno įstaigose: Lietuvos nacionaliniame operos ir baletų teatre, Kauno ir Klaipėdos valstybiniuose muzikiniuose teatruose, Kauno šokio teatre „Aura“, Valstybiniame Lietuvos dainų ir šokių ansamblyje „Lietuva“, Šeiko šokio teatre ir kt. Dar besimokydami mokykloje, būsimieji baletų artistai ir šokėjai siunčiami į tarptautinius konkursus, kuriuose jie būna pastebėti ir pažymėti diplomantų ar laureatų vardais. Per pastaruosius trejus metus tarptautiniuose konkursuose Lietuvai atstovavo 20 moksleivių, iš kurių dalis pelnė apdovanojimus ir buvo pakviesti tęsti mokslus prestižinėse šokio mokyklose Paryžiuje, Londone ir Niujorke, kiti pradėjo baletų artisto karjerą Lietuvoje. Baletų artistų karjera įprastai baigiasi po 18 metų. Dirbant profesionaliojo scenos meno įstaigoje jų pareiginės algos dydis, priklausomai nuo darbo stažo, kvalifikacinės kategorijos ir užimtumo spektakliuose yra nuo 1 500 iki 3 961 Eur su mokesčiais. Baletų artistų ir šokėjų pareigybė yra prilyginama A2 lygio pareigybei, kuriai būtinas aukštasis koleginių išsilavinimas su profesinio bakalauro kvalifikaciniu laipsniu ar jam prilygintu išsilavinimu (Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijos narių atlygio už darbą įstatymo 2 straipsnio nuostata). Dirbdami profesionaliojo scenos meno įstaigoje baletų artistai ir šokėjai kuria vaidmenis, šoka repertuariniuose spektakliuose, dalyvauja savo įstaigos gastrolėse Lietuvoje ir užsienyje, pelno Auksinius scenos kryžius, Jaunojo menininko premiją, Valstybės ir savivaldybių vadovų (Lietuvos Respublikos Prezidento, Ministro Pirmininko, Seimo Pirmininko, kultūros ministro, švietimo, mokslo ir sporto ministro, miestų merų) paskatinamuosius raštus, Miestui nusipelnusių žmonių apdovanojimą (Vilniaus šv. Kristoforo statulėlė, Klaipėdos Padėkos kaukės, Kauno Fortūna, Kauno kultūros ir meno premijos ir pan.). Tarptautiniai konkursai baletų ir šokio srityje neorganizuojami – yra baletų artistų ir šokėjų tarptautinės peržiūros, siekiant atsirinkti į artistus į kitus teatrus. Tokias tarptautines peržiūras rengia ir Lietuvos profesionalūs teatrai, nes baletų artistų ir šokėjų mokyklos rengia nepakankamai.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos profesionaliojo scenos meno įstatymo 14 straipsnio 1 ir 2 dalimis, baletų artistams ir šokėjams, turintiems ne mažesnę kaip 18 metų kūrybinio darbo Lietuvos Respublikos profesionaliojoje scenoje stažą ir kurie dėl savo profesijos specifikos negali dirbti pagal įgytą specialybę ir dėl to buvo nutraukta jų darbo sutartis, iš valstybės biudžeto lėšų skiriama ir kas mėnesį mokama 13 bazinių socialinių išmokų dydžio (637 Eur) kompensacinė išmoka. Baigę karjerą baletų artistai ir šokėjai negali dirbti kūrybinio darbo, už kurį turi teisę į kompensacinę išmoką, tačiau jie turi teisę dirbti kitą darbą. Tačiau neturint aukštojo mokslo diplomo, įgūdžių dirbti kitą darbą, sunku įsidarbinti. Darbingiausias brandos metus atidavę

profesionaliajam scenos menui ir baigę sceninę karjerą, baleto artistai ir šokėjai negali kitame darbe pasiekti tokios karjeros, kaip kitų profesijų specialistai, jos siekiantys nuo jaunystės. Po 18 m. trukusios karjeros baleto artistai ir šokėjai siekia mokslų aukštosiose mokyklose kineziterapeuto, šokio pedagogikos, kultūros vadybos, garso režisūros, dizaino, scenografijos, ekonomikos, informacinių technologijų ir kt. kvalifikacijų.

Baleto artistui ir šokėjui, stojančiam į aukštąją mokyklą ir siekiančiam būti atleistam nuo pagal vieną pirmos pakopos studijų sutartį gautų paskolų studijų kainai sumokėti ir dalinėms studijoms pagal tarptautines (tarpžinybines) sutartis ar jų dalies grąžinimo, būtų keliami tokie reikalavimai: aukšto meistriškumo baleto artistai ir šokėjai, dirbantys (-ę) profesionaliojo scenos meno įstaigoje turi:

1. turėti ne mažiau kaip 5 metų profesinę patirtį Lietuvos Respublikos profesionalioje scenoje;
2. turėti profesinio meistriškumo koeficientą atitinkantį baleto solisto kategoriją;
3. per sezoną atlikti ne mažiau kaip 10 vaidmenų;
4. per 5 metus dalyvauti ne mažiau kaip 2 pasirodymuose tarptautinėse scenose (profesionaliojo scenos meno įstaigos gastrolės užsienyje, užsienio scenos meno organizacijų renginiuose);
5. per 5 metus dalyvauti ne mažiau kaip 2 kartus kultūrinės edukacijos projektuose.

Baleto artisto ir šokėjo prašymu jo aukšto meistriškumo reikalavimus įvertins prie Kultūros ministerijos sudaryta kolegiali, patariamojo balso teisę turinti Profesionaliojo scenos meno įstaigų taryba, kuri atlieka eksperto ir konsultanto funkcijas sprendžiant Lietuvos profesionaliojo scenos meno įstaigų politikos formavimo ir įgyvendinimo klausimus.

Siūlymą perduoti Fondo direktoriui vykdyti šiuo metų Fondo valdybai pavestas funkcijas, susijusias su lėšų paskirstymu paskolų palūkanoms apmokėti, lėšų iš grąžinamų paskolų, palūkanų ir delspinigių, kitų nebiudžetinių lėšų naudojimo, kitiems įsipareigojimams vykdyti paskatino tai, kad, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 9 straipsnyje nustatytas biudžetinės įstaigos vadovo pareigas, tarp jų ir pareigą užtikrinti biudžetinės įstaigos racionalų ir taupų lėšų bei turto naudojimą, Fondo direktorius (ne Fondo valdyba) yra atsakingas už visų Fondo disponuojamų lėšų naudojimą. Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu galiojančių Fondo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 540 „Dėl Valstybinio studijų fondo nuostatų patvirtinimo“, 15.1 papunktyje numatyta, kad Fondo valdyba paskirsto Fondui skirtas valstybės biudžeto lėšas valstybės paskoloms teikti, valstybės remiamų paskolų palūkanoms apmokėti, valstybės įsipareigojimams pagal valstybės garantiją ir kitiems įsipareigojimams vykdyti, o Fondo nuostatų 15.2 papunktyje numatyta, jog Fondo valdyba priima nutarimus dėl Fondo lėšų iš grąžinamų paskolų, palūkanų ir delspinigių, kitų nebiudžetinių lėšų naudojimo, todėl yra parengtas ir 2023 m. lapkričio 8 d. pateiktas Vyriausybei Fondo nuostatų pakeitimo projektas (TAIS Nr. 23-8514(2)), kuriuo siūloma keisti Fondo nuostatų 15 punktą, pavedant su valstybės remiamų paskolų lėšų administravimu susijusias funkcijas pavesti vykdyti Fondo direktoriui.

#### Projektas Nr. 2.

Pagal Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 46, 59, 74, 75, 75<sup>1</sup>, 75<sup>2</sup>, 75<sup>3</sup>,

76, 77, 82, 83 straipsnių pakeitimo, 9 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir įstatymo papildymo 76<sup>1</sup>, 76<sup>2</sup>, 83<sup>1</sup> straipsniais įstatymo Nr. XIV-654 16 straipsnio 6 dalį ir Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 4, 10, 11, 15, 27, 28, 35, 38, 39, 48, 52, 53, 56, 58, 60, 65, 66, 67, 69, 71, 72, 72<sup>1</sup>, 75<sup>3</sup>, 77, 85 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 64<sup>1</sup> straipsniu įstatymo Nr. XIV-1257 29 straipsnio 7 dalį Vyriausybė ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministras iki šių įstatymų įsigaliojimo priima šių įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus.

#### **Projektu siūlomos problemos sprendimo priemonės**

##### Projektas Nr. 1.

Projektu Nr. 1 siūlomos priimti nuostatos – palūkanų apmokėjimas valstybės lėšomis, paskolų grąžinimo atidėjimas, paskolos grąžinimo pradžios po studijų baigimo prailginimas nuo 12 iki 24 mėnesių būtų taikomos visiems aukštosiose mokyklose studijuojantiems ir valstybės remiamas paskolas paėmusiems asmenims.

Projektu Nr. 1 siūloma pakeisti ir pasinaudoti paskolos grąžinimo atidėjimo galimybę susieti ne tik su asmens mėnesinėmis pajamomis, bet ir su gavėjo socialine būkle. Taip pat siūloma perduoti Fondo, administruojančio finansinę paramą studentams, direktoriui vykdyti kai kurias funkcijas, šiuo metu pavestas atlikti Fondo valdybai.

Siūlomas pakeitimas aukšto meistriskumo sportininkams, aukšto meistriskumo baleto artistams ir šokėjams sudarytų palankesnes sąlygas įgyti aukštojo mokslo kvalifikaciją, nes numatoma, kad paskolos gavėjas atleidžiamas nuo pagal vieną pirmosios pakopos studijų sutartį gautų paskolų studijų kainai sumokėti ir dalinėms studijoms pagal tarptautines (tarpžinybines) sutartis ar jų dalies grąžinimo, jei paskolos gavėjas yra jaunių ar jaunimo amžiaus grupių pasaulio čempionato 1–8 vietos, jaunių ar jaunimo amžiaus grupių Europos čempionato 1–6 vietos laimėtojas ar sportininkas, kuriam skirta valstybės stipendija, turintis Lietuvos Respublikos pilietybę, atstovaujantis Lietuvai ir yra baigęs pirmosios pakopos studijas, kurioms buvo skirta paskola, taip pat jei paskolos gavėjas yra aukšto meistriskumo baleto artistas ir šokėjas, dirbantis ar dirbęs Lietuvos profesionaliojo scenos meno įstaigoje ir atitinkantis reikalavimus turėti ne mažiau kaip 5 metų profesinę patirtį Lietuvos Respublikos profesionalioje scenoje, turėti profesinio meistriskumo koeficientą atitinkantį baleto solisto kategoriją, per sezoną atlikti ne mažiau kaip 10 vaidmenų, per 5 metus dalyvauti ne mažiau kaip 2 pasirodymuose tarptautinėse scenose (profesionaliojo scenos meno įstaigos gastrolės užsienyje, užsienio scenos meno organizacijų renginiuose), per 5 metus dalyvauti ne mažiau kaip 2 kartus kultūrinės edukacijos projektuose. Baleto artisto ir šokėjo atitiktį šiems reikalavimams vertintų prie Kultūros ministerijos sudaryta kolegiali, patariamąją balsą teisę turinti Profesionaliojo scenos meno įstaigų taryba, kuri atlieka eksperto ir konsultanto funkcijas sprendžiant Lietuvos profesionaliojo scenos meno įstaigų politikos formavimo ir įgyvendinimo klausimus.

#### Projektas Nr. 2.

Priėmus Projektą Nr. 2, švietimo, mokslo ir sporto ministras turės įgaliojimus:

- 1) atsižvelgęs į Lietuvos mokslo tarybos siūlymą patvirtinti universitetų, mokslinių tyrimų institutų ir kolegijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos, meno veiklos formaliojo vertinimo kriterijų svorio koeficientus;
- 2) nustatyti mokslo ir studijų institucijų teikiamų duomenų, kurių reikia siekiant atlikti ekspertinį universitetų, mokslinių tyrimų institutų ir kolegijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos, meno veiklos vertinimą ir universitetų, mokslinių tyrimų institutų ir kolegijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos, meno veiklos formalųjį vertinimą, teikimo tvarką;
- 3) patvirtinti Ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos vertinimo aprašą;
- 4) patvirtinti Ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų meno veiklos vertinimo aprašą;
- 5) patvirtinti Ekspertinio kolegijų taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos ir (arba) meno veiklos vertinimo aprašą;
- 6) patvirtinti Universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos, meno veiklos formaliojo vertinimo aprašą;
- 7) patvirtinti Kolegijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos, meno veiklos formaliojo vertinimo aprašą;
- 8) kiekvienais metais skirstyti universitetams ir mokslinių tyrimų institutams valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšas pagal mokslo sritis, atliekant šį skirstymą atsižvelgti į Lietuvos mokslo tarybos siūlymą;
- 9) skirstyti kolegijoms valstybės biudžeto bazinio finansavimo lėšas iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų;

10) patvirtinti valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšų skirstymo mokslo ir studijų institucijų moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, meno veiklai plėtoti tvarkos aprašą.

Vadovaujantis Mokslo ir studijų įstatymo 82 straipsnio 4 dalimi, nustatančia, kad Vyriausybės nustatyta tvarka iš valstybės biudžeto lėšų studentams gali būti teikiama parama, siūloma patvirtinti Paramos doktorantams, išėjusiems akademinių atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašą. Paramos doktorantams, išėjusiems akademinių atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašo projektas parengtas remiantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. V-74 „Dėl darbo grupės sudarymo siūlymams dėl doktorantų socialinių garantijų teisinio reglamentavimo tobulinimo parengti“ sudarytos darbo grupės (darbo grupės vadovė – Rasa Kulvietienė, švietimo, mokslo ir sporto ministro patarėja) siūlymais dėl doktorantų socialinių garantijų teisinio reglamentavimo tobulinimo. Į šios darbo grupės sudėtį buvo įtraukti Vytauto Didžiojo universiteto, Lietuvos mokslo tarybos, Lietuvos studentų sąjungos, Lietuvos socialinių mokslų centro, Lietuvos mokslų akademijos Jaunosios akademijos, Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos, Vilniaus universiteto Studentų sąjungos, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai. Vienas iš šios darbo grupės siūlymų buvo numatyti galimybę doktorantams pretenduoti į paramą tuo metu, kai doktorantai yra akademinėse atostogose ir turi socialiai remtino asmens statusą. Pažymėtina, kad vidutinis moterų doktorančių amžius Lietuvoje yra 33,2 metų, vyrų – 32,6 metų (Nacionalinė švietimo agentūra (toliau – NŠA), 2022 m). Apie 10 proc. doktorantų pagrindinės pajamos yra doktoranto stipendija (NŠA, 2022 m). Doktorantai yra trečiosios pakopos studijų studentai, kurie pagal keičiamo Nutarimo 3.13 papunkčių patvirtintą Paramos studijoms teikimo doktorantams tvarkos aprašą (toliau – Aprašas) gauna nustatyto dydžio paramą studijoms. Aprašo 4 punkte nustatyta, kad išėjusiems akademinių atostogų doktorantams parama studijoms nemokama. Nedarbo ir savarankiškai nemokantys socialinio draudimo doktorantai netenka galimybės gauti socialinio draudimo išmokas (nedarbo, ligos ir kt.), todėl netenka pajamų.

Projektu Nr. 2 tvirtinamame Paramos doktorantams, išėjusiems akademinių atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašo projekte siūloma numatyti:

1. galimybę skirti lėšas Lietuvos aukštųjų mokyklų ir užsienio valstybių aukštųjų mokyklų filialų, įsteigtų Lietuvos Respublikoje, trečiosios pakopos studijų studentų, išėjusių akademinių atostogų, paramai;
2. šios paramos doktorantams dydis sieks 6,5 bazinės socialinės išmokos per mėnesį;
3. parama būtų skiriama, kai doktorantas tenkins šiuos kriterijus: 1) jis bus vienas iš bendrai gyvenančių asmenų arba vienas gyvenantis asmuo, turintis teisę gauti arba gaunantis socialinę pašalpą pagal Lietuvos Respublikos pinigines socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą, ir 2) bus išėjęs akademinių atostogų dėl ligos, gydytojui ar gydytojų konsultacinei komisijai rekomendavus, arba dėl nėštumo ir gimdymo, vaiko priežiūros atostogų;
4. parama doktorantui būtų skiriama nuo doktoranto prašymo gavimo iki doktoranto akademinių atostogų pabaigos, bet ne ilgesniam nei 24 mėnesių laikotarpiui;
5. šią paramą administruotų Valstybinis studijų fondas iš jam skiriamų valstybės biudžeto asignavimų.

## **Projekto įgyvendinimo kaštai**

### Projektas Nr. 1.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2023–2024 m. m. Lietuvos aukštosiose mokyklose valstybės nefinansuojamuose studijų vietose studijuoja 18 aukšto meistriškumo sportininkų, iš jų 1 asmuo yra pateikęs prašymą dėl studijų paskolos. Įvertinus prognozuojamą aukšto meistriškumo sportininkų skaičiaus augimą aukštosiose mokyklose dėl naujai taikomos paskolų lengvatos, numatoma, kad maksimalus valstybės paskolomis pasinaudosiančių asmenų skaičius gali sudaryti iki 15 asmenų per metus, todėl prognozuojamas metinis valstybės lėšų poreikis asmenų atleidimui nuo paskolos studijų kainai sumokėti po pirmos pakopos studijų baigimo kiekvienais metais

sudarytų apie 63 tūkst. Eur (2022 m. atleistų nuo paskolų gavėjų vidutinė valstybės lėšomis apmokama paskolų suma sudarė apie 4 200 Eur), o iki 2030 m. lėšų poreikis iš viso sudarytų apie 252 tūkst. Eur. Atsižvelgiant į planuojamą nutarimo įsigaliojimą nuo 2024 m. sausio 1 d. ir į finansines galimybes, nuo paskolų grąžinimo bus atleisti sportininkai, pradėję pirmosios pakopos studijas 2024 m. ir vėlesniais studijų metais.

Preliminarus lėšų poreikis paskolų grąžinimo atidėjimą prailginant iki 24 mėn. bei palūkanų apmokėjimas valstybės lėšomis asmenims studijų metu ir 24 mėn. po studijų baigimo pareikalautų apie 1,4 mln. Eur lėšų per metus. Pažymėtina, kad Fondas 2009–2022 m. laikotarpiu kredito įstaigoms už studentus yra sumokėjęs 3,4 mln. Eur (per 2022 m. – 0,47 mln. Eur, per 2021 m. – 0,34 mln. Eur) palūkanų, o per 2023 m. pirmus 6 mėnesius dėl žymiai padidėjusios tarpbankinės palūkanų normos EURIBOR – Fondas už studentus sumokėjo apie 0,5 mln. Eur palūkanų. 2022-10-01 d. 3 mėn. EURIBOR palūkanų norma buvo +3,951 proc., tuo tarpu 2021-10-01 d. palūkanų norma buvo dar neigiama, t. y. –0,547 proc.

Šiuo metu nei vienas baleto artistas ar šokėjas nesinaudoja studijų paskola. Baleto artistai studijuoja valstybės finansuojamoje vietoje. Įvertinus aukšto meistriskumo baleto artistų ir šokėjų poreikį studijuoti aukštosiose mokyklose, numatoma, kad maksimalus valstybės paskolomis pasinaudosiančių asmenų skaičius gali sudaryti iki 4 asmenų per metus, todėl prognozuojamas metinis valstybės lėšų poreikis asmenų atleidimui nuo paskolos studijų kainai sumokėti po pirmos pakopos studijų baigimo kiekvienais metais sudarytų apie 17 tūkst. Eur, o iki 2030 m. lėšų poreikio bendra suma – 68 tūkst. Eur.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nuo paskolų grąžinimo sportininkai bei baleto artistai ar šokėjai bus atleidžiami tik baigę pirmosios pakopos studijas, kurioms buvo skirta paskola.

Projekto Nr. 1 įgyvendinimas iki 2030 m. nereikalauja papildomų valstybės biudžeto asignavimų. Fondas, administruojantis valstybės paskolas bei valstybės remiamas paskolas, gautas lėšas iš grąžinamų valstybės paskolų, palūkanų ir delspinigių naudoja valstybės remiamų paskolų palūkanoms apmokėti, valstybės įsipareigojimams pagal valstybės garantiją ir kitiems įsipareigojimams vykdyti bei kasmet kaupia lėšas į garantinį fondą, kurio lėšos galėtų būti panaudojamos studentų – aukšto meistriskumo sportininkų, baleto artistų ir šokėjų valstybės remiamoms paskoloms suteikti ir grąžinti.

#### Projektas Nr. 2

Projektu Nr. 2 tvirtinamame Paramos doktorantams, išėjusiems akademinį atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašo projektui įgyvendinti reikalingos lėšos bus skiriamos iš Fondui skiriamų valstybės biudžeto asignavimų. Pagal NŠA duomenis, 2022 m. tokios paramos poreikis buvo 35 doktorantams. Atsižvelgiant į tai, kad 2023 m. valstybės finansuojamų doktorantūros vietų ir studijų stipendijų skaičius padidintas apie 11 proc., atitinkamai numatomas ir didesnis suinteresuotų parama asmenų skaičius – 39 asmenys. Planuojama, kad lėšų poreikis šiam tikslui 2024 m. bus apie 167 tūkst. Eur.

### **Projekto įgyvendinimo nauda**

#### Projektas Nr. 1.

Projektu Nr. 1 siūloma pakeisti Valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos aprašą, užtikrinant nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojusioje Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 76 straipsnio 1 dalies 4 punkto redakcijoje numatytą aukštojo mokslo socialinės dimensijos plėtros priemonių įgyvendinimą; papildomai numatyti atleisti paskolos gavėjus nuo pagal vieną pirmos pakopos studijų sutartį gautų paskolų studijų kainai sumokėti ir dalinėms studijoms pagal tarptautines (tarpžinybines) sutartis ar jų dalies grąžinimo, jei paskolos gavėjas yra ar buvo Lietuvos Respublikos aukšto meistriskumo sportininkas ir yra baigęs pirmos pakopos studijas, kurioms buvo skirta paskola, ir baleto artistams bei šokėjams taip sudarant palankesnes sąlygas tokiems asmenims įgyti aukštojo mokslo kvalifikaciją, kuri užtikrintų vienodas konkurencines sąlygas darbo rinkoje; pavesti Fondo, administruojančio finansinę paramą studentams, direktoriui kai kurias Fondo valdybos funkcijas, tokiu būdu atsisakant funkcijų dubliavimo.

### Projektas Nr. 2.

1. Įgaliojimų suteikimas švietimo, mokslo ir sporto ministrui priimti Įstatymo Nr. XIV-654 ir Įstatymo Nr. XIV-1257 įgyvendinamuosius teisės aktus mažins administracinę naštą Vyriausybei, o sklandus šių įstatymų įgyvendinimas leis atnaujinti ekspertinio ir formaliojo vertinimų tvarkas, siekiant atliepti Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo pakeitimus ir atsižvelgiant į mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) sistemos raidą. Sukurs sąlygas kolegijoms aktyviau įsitraukti į MTEP veiklos vykdymą. Taip pat tikimasi, kad pagerės MTEP ir meno veiklos kokybė, atsižvelgiant į tai, kad bazinis finansavimas MTEP ir meno veiklai, kuris sudaro 70 proc. viso finansavimo, bus skiriamas pagal ekspertinio vertinimo rezultatus (ekspertiniam vertinimui pasitelkiami tarptautiniai aukšto lygio ekspertai ir vertinimo metu didžiausias dėmesys skiriamas MTEP ir meno veiklos kokybei), o skatinamasis finansavimas – pagal formaliojo vertinimo rezultatus, t. y. duomenis ir skaičiavimus, rodančius daugiausia kiekybinius mokslo ir studijų institucijų pasiekimus.

2. Patvirtinus Paramos doktorantams, išėjusiems akademinių atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašą, bus užtikrinama galimybė gauti paramą jautriausiai doktorantų grupei.

## **Nutarimo projekto įgyvendinimo mechanizmas**

### Projektas Nr. 1.

Projekto Nr. 1 nuostatos, skirtos aukšto meistriškumo sportininkams, baleto artistams bei šokėjams taikomos asmenims, pradėjusiems pirmosios pakopos studijas, kurioms skirta paskola, 2024 m. ir vėlesniais studijų metais. Fondo administruojamų valstybės lėšomis suteiktų ir valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo procedūros, pradėtos iki šio nutarimo įsigaliojimo, baigiamos pagal šių paskolų suteikimo metu galiojusias teisės aktų nuostatas.

Projekte Nr. 1 siūlomų pakeitimų įsigaliojimas numatomas nuo 2024 m. sausio 1 d. ir apimtų aukštosiose mokyklose studijuojančius asmenis, kuriems valstybės remiamos paskolos būtų suteiktos pagal 2024 m. ir vėlesniais metais sudarytas su kredito įstaigomis paskolų sutartis. Nutarimo įsigaliojimo termino atidėjimas iki 2024 m. sausio 1 d. yra būtinas, kad būtų tinkamai įvykdytas Valstybės remiamų paskolų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos apraše nustatytas kredito įstaigų, kurios teiks valstybės remiamas paskolas studentams, atrankos organizavimo ir sutarčių su kredito įstaigomis sudarymo procesas. Kiekvienų metų pradžioje Lietuvos Respublikos finansų ministerijos sudaryta komisija atlieka kredito įstaigų atranką valstybės remiamoms paskoloms teikti. Kredito įstaiga, teikdama pasiūlymą kalendoriniais metais, turi žinoti konkrečias tais metais nekintančias paskolų teikimo ir administravimo sąlygas, į kurias atsižvelgdama teikia konkursinius pasiūlymus dėl paskolų teikimo studentams.

### Projektas Nr. 2.

1. Patvirtinus Projektą Nr. 2, bus rengiami ir švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu tvirtinami:

1.1. Ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, vertinimo aprašas, pakeisiantis Palyginamojo ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros vertinimo aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. V-1593 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ 2.2–2.6 papunkčių įgyvendinimo“;

1.2. Ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų meno veiklos vertinimo aprašas;

1.3. Ekspertinio kolegijų taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos vertinimo aprašas;

1.4. Formaliojo universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos vertinimo aprašas, pakeisiantis Kasmetinį universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos vertinimo aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. rugsėjo 2 d.

įsakymu Nr. V-1593 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ 2.2–2.6 papunkčių įgyvendinimo“. Pradėtos diskusijos su akademinė bendruomene ir kitomis suinteresuotomis šalimis dėl esminių formaliojo vertinimo pokyčių;

1.5. Kolegijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos, meno veiklos formaliojo vertinimo aprašas;

1.6. Valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšų skirstymo mokslo ir studijų institucijų moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, meno veiklai plėtoti tvarkos aprašas.

2. Projektu Nr. 2 patvirtinus Socialinės paramos doktorantams, išėjusiems akademinį atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašą, Fondas šiais metais suplanuos lėšas, numatomas skirti doktorantų, išėjusių akademinį atostogų, socialinei paramai. Socialinei paramai administruoti bus pritaikyta Fondo informacinė sistema.

## **Projekto įgyvendinimo stebėseną**

### Projektas Nr. 1.

Projekto Nr. 1 įgyvendinimo priežiūrą ir stebėseną atliks Fondas ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Fondas, vykdydamas Valstybės kontrolės 2014 metais atlikto valstybinio audito ataskaitos „Studijų paskolų sistema“ rekomendaciją, kiekvienais metais rengia ir teikia Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai statistinę informaciją apie išduotas valstybės paskolas, paskolų grąžinimo prognozes bei valstybės išlaidų, susijusių su valstybės remiamų paskolų garantinių įsipareigojimų vykdymu, analizę. Taip pat Fondo metiniame veiklos plane, tvirtinamame Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, yra suplanuojami ir nustatomi prognozuojami einamaisiais metais priemonės „Užtikrinti studentų kreditavimą ir valstybės garantinių įsipareigojimų administravimą“ įgyvendinimo rodikliai, už kuriuos Fondas atsiskaito kasmet Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai teikdamas metines įstaigos veiklos ataskaitas.

## **Derinimas**

### Projektas Nr. 1.

Projektas Nr. 1 buvo išsiųstas suderinti su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Valstybiniu studijų fondu, Nacionaline sporto agentūra prie Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Lietuvos universitetų rektorių konferencija, Lietuvos kolegijų direktorių konferencija, Lietuvos studentų sąjunga, Vilniaus universiteto Studentų atstovybė.

Projektui Nr. 1 pastabų neturėjo: Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Vilniaus universiteto Studentų atstovybė (suderinta darbo tvarka).

Projektui Nr. 1 pastabų nepateikė: Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos universitetų rektorių konferencija.

Projektas Nr. 1 patikslintas, atsižvelgus į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pateiktas pastabas. Dėl Lietuvos kolegijų direktorių

konferencijos ir Lietuvos studentų sąjungos pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta, parengta derinimo pažyma. Darbo tvarka Projektas Nr. 1 suderintas su Nacionaline sporto agentūra prie Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Fondu.

#### Projektas Nr. 2.

Projektas Nr. 2 buvo pateiktas derinti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Lietuvos universitetų rektorių konferencijai, Lietuvos mokslo tarybai, Valstybiniam studijų fondui, Lietuvos studentų sąjungai, Lietuvos studentų atstovybių sąjungai. Lietuvos universitetų rektorių konferencija, Lietuvos mokslo taryba, Fondas, Lietuvos studentų sąjunga, Lietuvos studentų atstovybių sąjunga nutarimo projektui pastabų ar pasiūlymų nepateikė. Į Teisingumo ministerijos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pasiūlymus atsižvelgta. Įvertinus Finansų ministerijos pasiūlymą, lėšos, reikalingos Paramos doktorantams, išėjusiems akademinių atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašo nuostatomis įgyvendinti, yra suplanuotos rengiant 2024 m. biudžetą bus planuojamos bendruose švietimo, mokslo ir sporto ministro sričiai 2024–2026 metams numatytuose asignavimuose. Projektas Nr. 2 su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija suderintas darbo tvarka.

Projektas bus patikslintas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės Teisės gr. ir Socialinės politikos gr. pastabas.

Projektas neprieštarauja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi ir Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, Projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų. Projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Projektui įtraukti į teisės sistemą, kitų teisės aktų priimti nereikės.

Projektas neprieštarauja Europos Sąjungos teisės aktams.

Projektas parengtas, laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Priėmus Projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Atliktas Projekto Nr. 1 antikorupcinis vertinimas.

Su visuomene konsultuojamasi, Projektą skelbiant Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Projektą parengė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Studijų, mokslo ir technologijų departamento (direktorė Laima Taparauskienė, tel. +370 616 20 346, el. p. Laima.Taparauskiene@smsm.lt) Studijų skyriaus (vedėja Giedrė Pačėsiene, tel. +370 664 43 688, el. p. Giedre.Pacesiene@smsm.lt) vyriausioji specialistė Salvinija Petrulytė (tel. +370 661 09 875, el. p. [Salvinija.Petrulyte@smsm.lt](mailto:Salvinija.Petrulyte@smsm.lt)), Mokslo skyriaus (vedėjas Tadas Juknevičius, tel. +370 615 35915, el. p. [Tadas.Juknevicius@smsm.lt](mailto:Tadas.Juknevicius@smsm.lt)) vyriausioji specialistė Marina Pociūtė (tel. +370 684 11 696, el. p. [Marina.Pociute@smsm.lt](mailto:Marina.Pociute@smsm.lt)).

#### **PRIDEDAMA:**

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo projektas, 10 lapų.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo projekto lyginamasis variantas, 11 lapų.

Švietimo, mokslo ir sporto ministras

Gintautas Jakštas

Salvinija Petrulytė, tel. +370 661 09 875, el. p. [Salvinija.Petrulyte@smsm.lt](mailto:Salvinija.Petrulyte@smsm.lt);

Marina Pociūtė, tel. +370 684 11 696, el. p. [Marina.Pociute@smsm.lt](mailto:Marina.Pociute@smsm.lt);

Inga Gerulskienė, tel. +370 682 78942, el. p. [Inga.Gerulskiene@smsm.lt](mailto:Inga.Gerulskiene@smsm.lt)